

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ



ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету
соціальної педагогіки та психології
О.В. Пономаренко
«31» 08 2023 р.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГІЇ

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(за вибором)**

підготовки магістра

очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності 053 – психологія
освітньо-професійна програма «ПСИХОЛОГІЯ»

Укладач: Бородулькіна Т.О., канд.психол.наук, доцент, доцент кафедри психології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри психології

Протокол № 1 від «31» 08 2023 р.
Завідувач кафедри психології

(підпис) Н.О. Губа
(ініціали, прізвище)

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми
«Психологія»

(підпис) Г.О. Горбань
(ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
факультету СПП

Протокол № 1 від «30» 08 2023 р.
Голова науково-методичної ради факультету
СПП

(підпис) Т.В. Турбар
(ініціали, прізвище)

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів – 3	Вибіркові компоненти освітньої програми	
		Дисципліни вільного вибору здобувача освіти в межах спеціальності	
Спеціальність 053 - психологія	Загальна кількість годин – 90	Семестр:	
Освітньо-професійна програма Психологія		Змістових модулів – 2	1 -й
	Лекції		
	12 год.		4 год.
	Практичні		
Рівень вищої освіти: магістерський	Кількість поточних контрольних заходів – 12	10 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		68 год.	82 год.
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Методика викладання психології» є підготовка фахівців у галузі психології, що передбачає формування професійних і загальних компетентностей, які необхідні для здійснення професійної викладацької діяльності в різних закладах освіти, психологічної просвіти з різними верствами населення та психоедукації.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Методика викладання психології» є:

формування у здобувачів фундаментальних уявлень про методику викладання психології, форми та методи передачі психологічних знань різним верствам населення, психологічну просвіту, психоедукацію;

вивчення специфіки викладання психологічних занять (психології) в закладах дошкільної та середньої освіти, вищих навчальних закладах;

психологічний аналіз основних суб'єктів педагогічного процесу;

вивчення основних методів, прийомів та форм викладання психології в різних навчальних закладах;

ознайомлення з вже існуючими програмами викладання психології в дошкільних та середніх освітніх закладах;

аналіз та розробка окремих занять з психології для дітей різного віку;

ознайомлення з навчальними програмами з психологічних дисциплін у вищих навчальних закладах;

аналіз та розробка лекцій та практичних занять з окремих психологічних дисциплін;

розвиток у здобувачів навичок самостійної творчої роботи в галузі методики викладання психології.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми за результатами вивчення навчальної дисципліни здобувач має:

набути такі програмні компетентності:	методи і контрольні заходи
–ІК. Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.	–метод усного контролю, –метод письмового контролю, –метод тестового контролю, –метод практичної перевірки, –метод самооцінки –вхідний контрольний захід; –поточні контрольні заходи, –тематичні контрольні заходи; –атестаційний контроль; –підсумковий контроль. –контроль на практичних заняттях.
–ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	
–ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	
–ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.	
–ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).	
–ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	
–ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.	
–СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.	
–СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.	
–СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.	
–СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.	
–СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.	
досягти таких програмних результатів навчання:	методи і контрольні заходи
ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в	Практичне завдання з теми 5: Розробити психоедукаційне повідомлення для учасника кризової ситуації.

досягти таких програмних результатів навчання:	методи і контрольні заходи
індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.	Практичне завдання з теми 5: Розробити тренінгове заняття на самостійно обрану тему з інформаційними повідомленнями для учасників.
ПРН6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.	Практичне завдання з теми 2: аналіз програми психологічних занять для дошкільників. Практичне завдання з теми 2: аналіз програми психологічних занять для молодших школярів. Практичне завдання з теми 2: переробити урок з психології для старшокласників. Практичне завдання з теми 4: скласти конспект лекції. Практичне завдання (підсумковий контроль): аналіз проведення лекції.
ПРН14. Уміння вирішувати психологічні проблеми, пов'язані з організацією та керівництвом людськими ресурсами, супроводом групових та робочих процесів, поведінкою фахівців.	Практичне завдання з теми 2: Розробити та описати способи викликати зацікавленість заняттями з психології у підлітків. Практичне завдання з теми 4: Розробити способи (та пояснити їх доцільність), за допомогою яких можна викликати зацікавленість заняттями з психології у студентів інших спеціальностей.
ПРН15. Уміння інтегрувати та систематизувати набуті у процесі професійного навчання знання про психологічні передумови підвищення якості вищої освіти.	Практичне завдання з теми 3: Рекомендації з вдосконалення робочої навчальної програми з будь-якої психологічної дисципліни. Практичне завдання з теми 3: Рекомендації з вдосконалення змісту ОПП магістрів зі спеціальності 053 "Психологія".

Міждисциплінарні зв'язки. «Педагогіка та психологія вищої школи», «Психологія професійної свідомості».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Методика викладання психології для дітей різного віку.

Тема 1. Вступ до дисципліни «Методика викладання психології».

Мета, основні завдання, структура курсу з МВП та його значення. Зв'язок МВП з педагогікою, віковою психологією та ін. Основні педагогічні поняття: дидактика, викладання, методика, методика викладання. Викладання в структурі діяльності психолога. Психологія як предмет викладання в різних навчальних закладах. Конкретизація таких понять як психологія, викладання психології - в залежності від місця викладання та особливостей аудиторії. Психологія в системі освіти суспільства і людини. Гуманітаризація освіти. Специфіка змісту психології як гуманітарної дисципліни. Етапи усвідомлення людиною самої себе та оволодіння психологічними знаннями.

Тема 2. Заняття з психології для дітей різного віку.

Специфіка навчальних розвиваючих програм з психології для дітей дошкільного віку. Методика проведення розвиваючих психологічних занять для дітей дошкільного віку. Особливості вивчення психології в середніх навчальних закладах. Характеристика типів програм з психології у середній школі. Організація навчальних занять з психології в середніх навчальних закладах. Урок з психології. Позакласна робота з психології у середній школі.

Змістовий модуль 2. Методика викладання психології для дорослих.

Тема 3. Характеристика сучасної психологічної освіти.

Основні тенденції сучасної психологічної освіти в світі. Базова психологічна освіта. Викладання психології студентам інших спеціальностей. Післядипломна психологічна освіта. Вища психологічна освіта в Україні. Психологія як наукова та навчальна дисципліна. Навчальні дисципліни з психології. Організація навчального процесу та нормативно-методичне забезпечення.

Тема 4. Основні види навчальних занять з психології у вищій школі. Методи та технології викладання психології у ЗВО.

Форми навчання у ЗВО. Форми організації навчального процесу. Основні види навчальних занять: лекція, лабораторне заняття, практичне заняття, семінар, індивідуальне заняття, консультація. Особливості організації усіх видів практик для студентів-психологів. Особливості викладання психології як теоретичної та прикладної дисципліни. Методичні особливості викладання прикладної психології (Вступ до спеціальності; Вікова та педагогічна психологія; Соціальна психологія; Медична психологія; Юридична психологія). Методи та технології викладання психології у ЗВО. Словесні методи вивчення психології.

Наочні методи: особливості їх використання. Схематизація та табулювання як технологія вивчення психології. Використання експериментів, життєвих прикладів, психологічних задач при викладанні психології. Професійна підготовка та діяльність викладача з психології.

Тема 5. Психологічна просвіта в роботі практичного психолога. Психоедукація.

Психологічна просвіта як вид діяльності практичного психолога; особливості реалізації в різних сферах. Форми психологічної просвіти. Психоедукація. Місце психологічної просвіти (освіти) в психотерапевтичній роботі в різних напрямках.

Важливість компетентностей викладання та психологічної просвіти в психоедукації та тренерській діяльності. Психоедукація в кризовому консультуванні.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години						Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин		Лекційні заняття, год		Практичні заняття, год				Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
		о/д.ф .	з/дист. ф.	о/д.ф .	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.			
1	30	44	45	4	2	4	2	36	41			
2	30	46	45	8	2	6	2	32	41			
Усього за змістові модулі	60											60
Підсумк. контроль залік	30							30	30			40
Загалом	90									100		

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д.ф.	з/дист.ф.
1	Вступ до дисципліни «Методика викладання психології»	2	1
2	Заняття з психології для дітей різного віку	2	1
3	Характеристика сучасної психологічної освіти	2	
4	Основні види навчальних занять з психології у вищій школі. Методи та технології викладання психології у ЗВО	4	1
5	Психологічна просвіта в роботі практичного психолога. Психоедукація.	2	1
Разом		12	4

6. Теми практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д.ф.	з/дист.ф.
1	Вступ до дисципліни «Методика викладання психології»	2	1
2	Заняття з психології для дітей різного віку.	2	1
3	Характеристика сучасної психологічної освіти	2	
4	Основні види навчальних занять з психології у вищій школі. Методи та технології викладання психології у ЗВО	2	1
5	Психологічна просвіта в роботі практичного психолога. Психоедукація.	2	1
Разом		10	4

7. Види і зміст поточних контрольних заходів *

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	Виконання 1 та 2 практичних завдань з першої теми	Завдання 1. Написати свої очікування від навчальної дисципліни на ресурсі: https://jamboard.google.com Завдання 2. Саморефлексія (Заповнити таблицю з саморефлексії по цій дисципліні (файл додається у СЕЗН ЗНУ (Moodle)	Самостійність, обґрунтованість висловлювань	4
	Виконання практичних завдань (3-5) з другої теми	Завдання 3 (2 альтернативні варіанти). Аналіз програми психологічних занять для дошкільників / або: Аналіз програми психологічних занять для молодших школярів	Грунтовність та самостійність, якість зробленого аналізу програми	5
		Завдання 4 (2 альтернативні варіанти). Розробити правила викладання психології в середній школі / або: Способи зацікавити підлітків заняттями з психології	Грунтовність та самостійність	4
		Завдання 5. Переробити урок з психології для старшокласників	Грунтовність та самостійність, творчість	5
	Аудиторна робота		Присутність та активна робота на аудиторних заняттях	4x2=8
Атестація 1	Атестаційний контроль 1	Тестування 1	Правильна відповідь	4
Усього за ЗМ 1 контр.заход.	5			30
2	Виконання практичних завдань (4.1, 4.2) з третьої теми	Завдання 4 (2 альтернативні варіанти). Розробити рекомендації з вдосконалення робочої навчальної програми з будь-якої психологічної дисципліни / або: Розробити рекомендації з вдосконалення змісту ОПП магістрів зі спеціальності 053 "Психологія"	Грунтовність та самостійність	5
		Завдання 5. Скласти конспект лекції з психології (+відеозапис)	Грунтовність та самостійність	5
	Виконання практичних завдань (5-6) з четвертої теми	Завдання 6. Розробити способи зацікавлення студентів інших спеціальностей заняттями з психології	Грунтовність та самостійність	2

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
	Виконання практичних завдань з п'ятої теми	Завдання 7 (2 альтернативні варіанти). Розробити психоедукаційне повідомлення для учасника кризової ситуації /або: Розробити тренінгове заняття на самостійно обрану тему з інформаційними повідомленнями для учасників	Грунтовність та самостійність	4
	Аудиторна робота	Вимоги: присутність та робота на заняттях		5x2=10
Атестація 2	Атестаційний контроль 2	Тестування 2	Правильна відповідь	4
Усього за ЗМ 2 контр.заход	6			30
Усього за змістові модулі контр. заходів	11			60

8. Підсумковий семестровий контроль**

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
Залік	Підсумковий тест	Зміст дисципліни	Правильна відповідь	20
	Практичне індивідуальне завдання	Аналіз проведення лекції з психології	Вимоги та критерії до виконання та оформлення подано у СЕЗН ЗНУ (Moodle)	20
Усього за підсумк. контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

Каплінський В. В. *Методика викладання у вищій школі : навч. посіб.* Київ : КНТ, 2017. 226 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi56/0041853.pdf>.

Ляховець Л.О. *Методика викладання психології : навчально-методичний посібник. 2-ге вид., допов.* Чернігів: НУ «ЧК» імені Т.Г. Шевченка, 2020. 272 с.

Романовський О. Г., Резнік С. М. *Методика викладання психології : навчально-методичний посібник* Харків : ФОП Панов А.М., 2019. 51 с.

Ткачук Т. Л. *Методика викладання психології : навч.-метод. посіб.* Київ : Персонал, 2017. 110 с. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi74/0054608.pdf>.

Додаткова:

Бережук О.М. *Методика викладання психології: навч.посіб.* К.: Талком, 2014. 132 с.

Методика викладання психології у вищій школі: курс лекцій для студентів спеціальності 053 «Психологія» ОС «Магістр» / укладачі Щербан Т.Д., Алмаші С.І. Мукачєво : МДУ, 2017. 53с.

Бородулькіна Т.О. Розвивальний аспект викладання навчального курсу «Вступ до спеціальності: психологія» // Психологічні основи розвитку особистості: монографія / за заг.ред. В.Й. Бочелюка. Запоріжжя: Просвіта, 2017. С. 85-110.

Бородулькіна Т.О. Метафора в процесі професійної підготовки майбутніх психологів. Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія № 12. Психологічні науки: Зб. наукових праць. К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2012. - № 37 (61). С. 81 – 86.

Бородулькіна Т.О. Логотерапія Віктора Франкла в освітньому процесі майбутніх психологів. Тиждень науки-2023. Факультет соціальних наук. Тези доповідей науково-практичної конференції, Запоріжжя, 24–28 квітня 2023 р. [Електронний ресурс] / Редкол. : Вадим ШАЛОМЄЄВ (відпов. ред.) Електрон. дані. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2023. 202 с. 1 електрон. опт. диск (DVD-ROM); 12 см. – Назва з тит. Екрана. С. 8 – 9.

Зайченко І. В., Теслюк В. М., Каленський А. А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи : підручник. Київ : Ліра-К, 2018. 484 с.

Професійно-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу : навч. посіб. / за ред. І. Л. Холковської. Вінниця : Нілан ЛТД, 2017. 144 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi58/0042387.pdf>.

Тарасова Т. Б. Методика навчання психології у вищій школі : навч. посіб. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2019. 361 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi61/0045474.pdf>.

Verde A and Valero JM (2021) Teaching and Learning Modalities in Higher Education During the Pandemic: Responses to Coronavirus Disease 2019 From Spain. Front. Psychol. 12:648592. doi: 10.3389/fpsyg.2021.648592

Інформаційні джерела:

Методика викладання психології у вищій школі : навч.посіб. / Ю. Ю. Бойко-Бузиль, С. Л. Горбенко та ін. Київ : Атіка, 2012. 272 с. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/705840/1/Методика%20викладання%20психології%20у%20вищій%20школі.pdf>

Сайт : APA Teachers of Psychology in Secondary Schools. URL : [High School Psychology \(apa.org\)](https://www.apa.org/teachers)

Байєр О. О. Посібник до вивчення курсу «Методика викладання психології». Днепр : ДНУ, 2016. URL : [metodvyklpsihol.pdf \(dnu.dp.ua\)](https://metodvyklpsihol.pdf)